

MARMARA COĞRAFYA DERGİSİ SAYI: 30, TEMMUZ - 2014, S.154-179

DOI: 10.14781/MCD.2014308149

İSTANBUL – ISSN:1303-2429 E-ISSN 2147-7825 copyright ©2014

<http://www.marmaracografya.com>

**ENDÜSTRİ ALANI DÖNÜŞÜM PROJESİ SEKAPARK'IN
(KOCAELİ-İZMİT) KIYI KULLANIMINA ETKİSİ
(The Effect of the Transformation Project Industrial Area Sekapark
(Kocaeli-İzmit) to the Usage of Coast)**

Uzm. Murat UZUN

Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Coğrafya Anabilim Dalı
murat_uzun53@hotmail.com

ÖZET

Kıyılar, kara ile deniz ortamının etkileşim alanı olan ve daima farklı kıyı kullanım alanlarını barındıran sahalardır. Kentiçi kıyı alanlarında sanayi alanı olarak kullanılan, daha sonra işlevini yitirip çöküntü alanı haline gelen alanlarda bu kullanım türlerinden biridir. Bu gibi alanların, kıyı alanını koruyucu ve sürdürülebilir devamlılığını sağlayıcı projelerle yeniden kıyıya, kente ve halka kazandırılması, günümüzde meydana gelen kentiçi kıyı alanındaki önemli endüstriyel dönüşüm projelerdendir. Dünyada örnekleri bulunan bu tür projelerin kıyı alanı kullanımına ve kıyıya yaptığı olumlu etkiler, kıyı alanındaki dönüşüm projelerin artmasını sağlamıştır. Ülkemizdeki benzer örneğini teşkil eden Sekapark projesi de alanı, yaşadığı değişim, kıyı kullanımındaki farklılaşma ve kıyı alanına yaptığı etki ile çalışma konumuzu oluşturmaktadır. Sekapark, kıyı alanında meydana getirdiği değişim sonucu oluşan etkiler, kıyı alanlarının korunması, sürdürülebilir faydalanmayı arttırması, kamu yararı gözetmesi, halkın kıyı alanı ile bütünleşmesini sağlaması, şehrin ve halkın gereksinimlerine karşılık gelmesi ve şehrin kıyı kenti olma özelliğini kazandırması açısından değerlendirilmiştir. Çalışmada da belirtilen değişimler ele alınıp, İzmit Sekapark'ın geçmişten günümüze kıyı alanındaki değişimi, değişim sonucu oluşan kıyı kullanımı ve kıyı alanında yaptığı etkiler incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: *Kıyı Alanı Kullanımı, Kentiçi Endüstri Alanı Dönüşümü, Sürdürülebilirlik, İzmit-Sekapark*

ABSTRACT

Coasts are areas which are places of interaction between land and sea and always have various usages of coastal areas. These areas which are used as industrial fields in coastal areas in city centers and then lose their functions and become areas of depression are one of the above-mentioned types of usages. Reviving these kinds of areas for the benefit of coast, city and the people with the help of the projects which can provide the protective and sustainable continuity of the coastal areas is one of the important

transformation projects in coastal areas in city centers. The positive effects of these projects (of which there exist examples in the world) to the coasts and to the usage of the coastal areas have made transformation projects in coasts increase. The Sekapark Project which is a similar example in our country is our study subject with its area, the transformation it had, the differentiation in the usage of coasts and the positive effects it had on the coastal areas. Sekapark has been discussed in terms of the effects occurring as a result of the transformation it has made in the coastal area, protecting the coastal areas, increasing the sustainable utilization, being in the public interest, ensuring the integration of people with the coastal areas, meeting the necessities of the city and the people and making the city become a coastal city. In the study, the mentioned transformations will be discussed; the changes in the coastal area of Izmit Sekapark from past to present, the usage of coasts resulted from the transformation and the effects made to the coastal area will be studied.

Keywords: *Usage of Coastal Areas, Transformation of Industrial Sites in Urban Area, Sustainability, İzmit-Sekapark*

1. GİRİŞ

Günümüzde kentlerin coğrafi faktörlerin etkisiyle değişime uğraması, kent içinde kalan kullanım değerini yitirmiş alanlarında değişimine neden olmuştur. Bu gibi alanlar kentlerde çöküntü alanları olarak değerlendirilmekte ve kente kazandırılması için farklı çalışmalar yapılabilmektedir. Bu gibi kentlerin içinde yer alan kıyı kentlerinde ise çöküntü alanlarının kıyıda yer alması ve kentin gelişimi sonucu değişime ayak uyduramaması, kıyı alanı kullanımında ve sürdürülebilir gelişimde sorunların ortaya çıkmasına neden olmaktadır (Erol 1989, Kenchington, Crawford 1993). Sorunların en aza indirilmesi ve kent kimliğinin kazanılması için kıyı alanında sürdürülebilir yararlanmayı arttırıcı projeler dünyanın önemli kentlerinde uygulanmaya başlanmıştır. Kıyı alanı kullanımı için değerlendirdiğimiz, kentiçi çöküntü alanlarının yenilenmesi, değişmesi ve geliştirilmesi çabalarının kıyıya ve kıyının bütün etmenlerine olumlu etkiler yaptığı gözlemlenmektedir.

Son elli yıllık dönemden itibaren kent planlama süreçlerinde yaşanan gelişimler sonucu sanayi alanlarının kent dışında yer alması fikri kabul görmüş ve başta endüstriyel tesisler olmak üzere benzer kullanım alanları kent dışı alanlarda yer almaya başlamıştır. Sanayi faaliyetlerinin kentlerden uzaklaşmasıyla kent içinde kalan sanayi alanları, kentlerin yeniden yapılanma sürecinde yeni kullanım biçimleriyle önemli bir rol

ENDÜSTRİ ALANI DÖNÜŞÜM PROJESİ SEKAPARK'IN (KOCAELİ-İZMİT) KIYI KULLANIMINA ETKİSİ

üstlenmişlerdir (Koçan, 2011 s.125). Bu süreçte kentsel dönüşüm projelerinin günümüzde önem kazanmasını sağlamıştır. Kentsel dönüşüm, bozulma ve çökme durumunda olan kentsel alanların sosyal, ekonomik, fiziksel ve çevresel koşullarının kapsamlı ve bütünlük yaklaşımlarla iyileştirilmesini öngören strateji ve eylemler bütünü ifade etmektedir (Karadağ, Miroğlu,2012, Kılıç, Hardal, 2014). Farklı içerikte ve anlamda yapılan birçok kentsel dönüşüm projelerin yanında, kullanımını yitirmiş, kent içinde kalmış endüstriyel alanların kente, halka, sürdürülebilir kullanım kapsamında doğayla ve kentin dokusuyla içi içe olacak şekilde kazandırılması, kentiçi çöküntü alanlarının dönüşümü (endüstriyel dönüşüm) olarak ifade edilmektedir (Koçan, 2011 s.125, Görgülü, 2009 s.772-773, Dağ, Özberk, s. 155).

Sanayi alanlarının liman faaliyetleri ve ulaşım ağının kolay olması nedeniyle zamanında kentsel kıyı alanlarına yapılması, günümüzde bazı kentlerde değerini ve işlevini yitirmiş endüstriyel alanların kentiçi kıyı sahalarında kalmasına neden olmuştur. Bu durumdaki alanların dönüşümü ve değişimi hem kıyı alanı geliştirme projesini hem de kentiçi çöküntü alanları ve endüstriyel dönüşüm alanları projeleri olarak değerlendirilmektedir.

Geçmişten günümüze kıyıları, gerek ekonomik gerek kültürel anlamda en çok tercih edilen alanlar olmuş, toplumun ekonomik ve sosyal gelişmesine imkan sağlayarak ülkelerin kalkınmasında önemli roller oynamışlardır. Hızla artan dünya nüfusu doğal zenginliklerle dolu kıyı bölgelerini hızla tahrip etmektedir. Bunun sonucu olarak kıyıları olumlu bir biçimde ve toplumun yaşam kalitesini arttıracak şekilde kullanılamamaktadır. Bunun bilincinde olan ülkeler, kendi insanına kıyıları en iyi biçimde sunabilmek ve benzersiz güzelliği olan bu alanları koruyup, kıyılarından en verimli biçimde faydalanırken doğal yapıyı da bozmamak için ülke genelinde ve yerel olarak geniş çaplı kıyı politikalar geliştirmektedirler (Sesli, Akyol 2002, Sesli, Aydınoglu, 2003, Cicin-Saina, Belfiore, 2005, Akyol, Sesli, 2006). Bu projelerden bazıları da kentsel alanlarda kıyı sahası içerisindeki işlevini yitirmiş alanların kıyının kamu yararı çerçevesinde değiştirilmesi projeleridir.

Kıyı alanları da deniz ve kara ortamlarının kesişim sahasında bulunması ve daima insanoğlunun en çok yararlandığı alan olması bakımından sanayi faaliyetlerinden de en çok etkilenen bölgeler

olmuşlardır. Bu bakımından endüstriyel alanların kıyı alanına yapılması birçok faktörün etkisiyle normal karşılanmıştır. Günümüzde bu gibi alanların kıyı için oluşturdukları tehdit ve yarattıkları sorunlar tespit edilmiştir. Bundan dolayı endüstriyel alanlar doğal ortamın yenilenmesine zarar verici etkilerinden dolayı kıyı alanlarından taşınmaya başlamıştır. Bu durumun yanında kent içinde işlevini yitirmiş, kıyı alanında yer alan sanayi tesislerinin bulunduğu alanlarda doğayı koruyucu, sürdürülebilir, fiziksel ve sosyal alanda çevresine katkı sağlayan proje alanlarına dönüştürülmeye başlanmıştır.

Dünya da kıyı alanında bulunan endüstriyel alanların, çöküntü alanlarının dönüşümüne, geliştirilmesine veya yenilenmesine dayalı birçok örnek proje yapılmış ve uygulanmıştır. Bunlardan en önemlilerine; Londra limanlar bölgesi, Barselona kıyı bölgesi, Hafen City, Rotterdam Kop Van Zuid, Cenova, İskenderiye örnek olarak verilebilir. Ülkemizde ise Haliç dönüşüm projesi, Haydarpaşa limanı, kıyı alanı ve İzmir Körfezi dönüşüm ve değişim projeleridir (Colenutt, 1991, Goodwin, 1999, Meyer 1999). Ülkemiz için ilk örneği teşkil eden, uygulaması başarı ile yapılan İzmit Sekapark projesi de ülkemiz için sayılan kıyı alanındaki endüstriyel dönüşüm projelerinin başında gelmektedir.

Kıyı alanı geliştirme, yenileme ve değiştirme projelerinin birçoğu geniş kapsamlı kentsel ve endüstriyel dönüşüm, düzenleme ve yenileme süreçlerini benzeri ifadelerle açıklamakla birlikte özellikle yenileme fonksiyonu üzerine odaklanmaktadır. Bu konudaki benzeri ifadeler ise kıyı alanlarını yenileme, düzenleme ve yeniden geliştirmeyi açıklayan “waterfront regeneration”, “waterfront revitalization”, “waterfront rehabilitation” , and “waterfront redevelopment” gibi uluslararası terimlerle ifade edilir. (Colenutt, 1991, Hall, 1993, Kenchington, Crawford, 1993, Breen 1994, Goodwin, 1999).

Kıyı alanlarının endüstriyel kullanımlarından ve önemini yitirmesinden dolayı yenileme, değiştirme ve geliştirme odaklı projelerin üç temel yapısı bulunmaktadır:

1) Zorunlu Kıyı Alanı Dönüşümü: Uzun süre terk edilmiş ya da bakımsız kalmış alanlardaki yaşam kalitesi düzeyinin değiştirilmesini içeren, değiştirme odaklı dönüşüm.

ENDÜSTRİ ALANI DÖNÜŞÜM PROJESİ SEKAPARK'IN (KOCAELİ-İZMİT) KIYI KULLANIMINA ETKİSİ

2) Fırsatçı Kıyı Alanı Dönüşümü: Bu model kamu ve özel sektör yatırımcılarının uygun yerlerde geniş alanlara yayılan büyük projeler hazırlaması yoluyla dönüşümü içermektedir.

3) Korumacı Kentsel Kıyı Alanı Dönüşümü: Bu tür dönüşüm modelleri sosyal ve ekonomik dokunun eskidiği alanlarda gerçekleştirilir ve yenilime geliştirme odaklı dönüşüm modelleridir (Colenutt, 1991, Hall, 1993, Goodwin, 1999, Meyer 1999, Köksal 2006).

Kentiçi kıyı alanındaki değişim kapsamında belirtilen dönüşüm uygulamaların hepsi, kıyı alanından sürdürülebilir faydalanmayı sağlama, doğal yapıyı bozmadan kıyı kenti kimliğini dönüşüm alanına yansıtma, halkın yararlanması için yeşil alan, dinlenme, sosyal ve kültürel alanları oluşturan ve daima kıyı alanının doğasını koruma amaçlı proje veya uygulamalardır (Lavoı, 2007, Köksal 2006).

Kıyı kentlerinin, kentiçi alanlarında bulunan ve kıyı ile kentin geçiş sahasından yer alan endüstriyel tesislerin veya alanların kente, özellikle kentin kıyı kenti olma özelliğine olumlu ve olumsuz birçok etkisi olmaktadır (Aşan 2004, Akyol , Sesli 2006, Köksal 2008, Mert 2008, Sönmez 2008, Alpay 2011) (Tablo 1).

Tablo 1: Kentiçi Kıyı Alanındaki Endüstriyel Alanların Kente ve Kıyı Alanına Etkileri	
Olumlu Etkiler	Olumsuz Etkiler
1-Kentin ekonomik gelişmesini sağlar	1-Kıyı ile şehrin bağlantısını koparır
2-Kentin ulaşım ağının gelişmesini sağlar	2-Şehir insanının kıyı ile bağlantısını koparır
3-İşsizlik oranının düşmesini sağlar	3-Kıyıda çevre sorunlarına yol açar
4-Kentin diğer alanlarda çekiciliğini sağlar	4-Kıyıda başlayan sorunlar kentin geneline yayılır (hava kirliliği, su kirliliği)
	5-Kıyı alanında sürdürülebilir yararlanmayı engeller
	6-Şehrin kıyı kenti olma özelliğini kaybetmesine yol açar
	7-Karasal ve denizel ekosistemlerde sorunlara yol açar

Günümüzde kıyı kentlerinin merkezinde kalmış sanayi alanlarının, kent merkezlerinden uzaklaştırma eğilimi, bu gibi alanların olumlu etkilerinden daha çok olumsuz etkilerinin fazlalaştığını

göstermektedir. Bu durum kıyı kentlerinde kıyı alanında bulunan endüstriyel alanların dönüşümünü sağlayarak ve geliştirilerek, doğaya, halka ve kentin gelişimine açılmasını sağlamaktadır. Bu etkilerin örneklerinin yaşandığı yer olan İzmit ve İzmit Sekapark projesi de çalışmamızın alanını oluşturmaktadır. Çalışma alanı olan İzmit Sekapark projesi, yakın çevresi ve kıyı alanında yaptığı etkiler, kent içinde kalmış, eskiden sanayi tesisi olarak kullanılan sonra işlevini yitirerek çöküntü sahası haline gelen ve daha sonra ise kıyı alanının bütün bileşenlerini içeren proje ile doğaya, halka ve geleceğe kazandırılan örnek olabilecek bir uygulamadır.

2. AMAÇ, MALZEME VE YÖNTEM

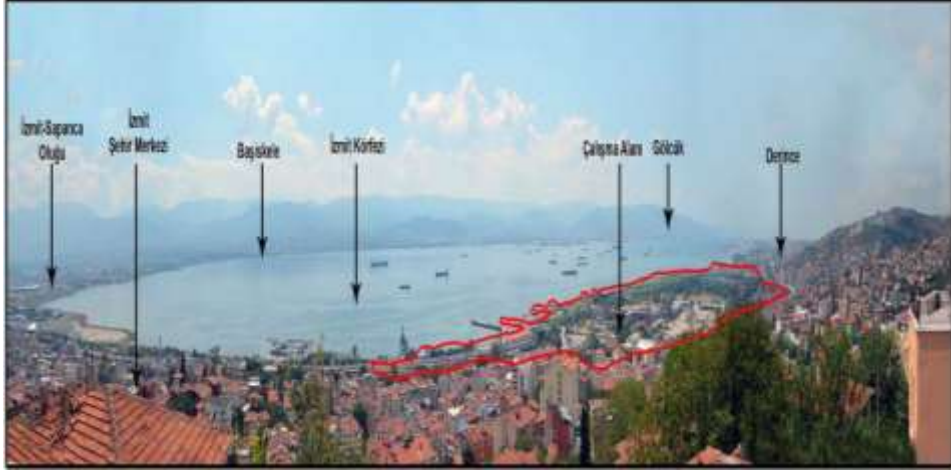
Çalışmada, inceleme alanı ve konusu ile ilgili geniş bir literatür çalışması yapılmış, belirli dönemlerde arazi çalışmalarına çıkılmıştır. Kocaeli Büyükşehir Belediyesinden inceleme alanının 1/1000, 1/5000 ve 1/25000 ölçekli nazım imar planları alınıp, Sekapark projesi ile ilgili veri ve materyallerde temin edilmiştir. Literatür çalışmaları, arazi çalışmaları ve materyallerle CBS yöntemleriyle ArcGIS 10 programında inceleme alanının kıyı kullanım haritası oluşturulmuş ve gerekli analizler yapılmıştır.

Eski bir sanayi alanı olan ve günümüzde tamamen doğayla iç içe, halkın yararlandığı dinlenme, kültür, oyun ve spor alanları barındıran Sekapark'ın kıyı alanı kullanımına yaptığı etkiler coğrafi bakış açısı ile ele alınmıştır. Ayrıca kıyı alanlarının birçok disiplini ilgilendirmesi ve bu alanda çalışmalar yapılması, inceleme alanında disiplinlerarası anlayışla ele alınıp değerlendirilmesini de sağlamıştır. Çalışmada Sekapark'ın Seka fabrikasından dönüşümden bahsedilmiş daha sonra ise kıyı alanı kullanımına etkisi incelenmiştir. Kıyı alanı kullanımındaki etkisi harita ve analizlerle saptanmış, sanayi alanından değişimi uğrayan alandaki kıyı kullanım türleri, oranları tespit edilmiştir. Daha sonra ise Sekapark'ın kıyı alanı kullanıma etkisi coğrafi analiz yöntemleriyle saptanmıştır.

Bütün değerlendirmeler ışığında çalışmada; *Kentiçi kıyı alanında endüstriyel alanların kıyı kentlerine olan olumlu ve olumsuz etkileri nelerdir? Endüstriyel dönüşüm projesi Sekapark'ın kıyı kullanımına etkisi nedir? Sekapark kıyı alanı kullanımı açısından ülkemiz genelinde olumlu bir örnek teşkil edebilir mi?* Sorularının cevapları makalenin amacını oluşturmaktadır. Bu amaçların yanında çalışmanın asıl amacını

fidanlık deresi geçmekte, orta kesiminde ise Seka fabrikasından kalan dere yatağının ıslahı sonucu yapılmış sel kanalı bulunmaktadır.

Fotoğraf 1: *İnceleme Alanının Panoramik Görüntüsü, Lokasyonu ve Sınırları*

Sekapark ve yakın çevresi İzmit sınırları içinde yer aldığından, bu alandaki 2013 yılı toplam nüfusu 332.754 kişidir. Ancak Sekapark'ın Kocaeli ve hatta yakın illerden gelen turistlerinde etkilediği bir yer olarak düşündüğümüzde milyonluk nüfus etkisi altında olduğu söylenebilir. Sekapark'ın bulunduğu alan İzmit şehir merkezinde bulunması ve cumhuriyetin ilanından sonra şehrin gelişimine katkı sağlayan seka kağıt fabrikası alanı olması, çalışma alanında tarihi değerlerin varlığını ortaya koymaktadır. Sekapark ve yakın çevresinde ekonomik açıdan birçok iş merkezi bulunurken, Seka arazisi içinde yer alan ancak özel teşebbüse kiralanmış sanayi alanı da bulunmaktadır. İnceleme alanının ulaşım ağı çok gelişmiştir. Sekapark, karayolu, denizyolu ve demiryolu ağının tam ortasında bulunmaktadır.

4. ENDÜSTRİYEL DÖNÜŞÜM PROJESİ SEKAPARK

Sekapark, İzmit şehir merkezinde kıyı alanı ile D-100 karayolu arasındaki sahada yer alır. İzmit vapur iskelesinin batısından Derince yönüne doğru kıyı alanı ve gerisindeki alanda yer almaktadır.

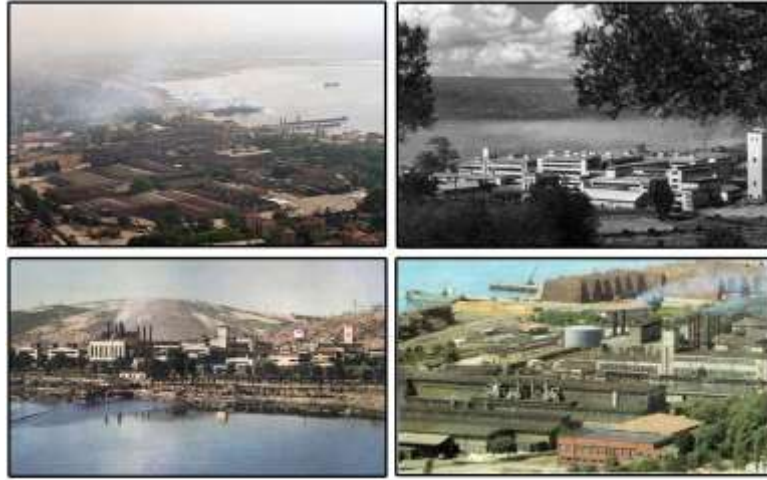
Sekapark projesini açıklamak ve değişimi ortaya koymak açısından geçmişten günümüze gelişimini değerlendirmek gerekmektedir. İnceleme alanının ilk kullanım türü olan Seka kağıt

ENDÜSTRİ ALANI DÖNÜŞÜM PROJESİ SEKAPARK'IN (KOCAELİ-İZMİT) KIYI KULLANIMINA ETKİSİ

fabrikası cumhuriyetin ilk yıllarında kullanıma açılmıştır. Bu bakımdan sahanın geçmişten günümüze geçirdiği evreyi bilmek Sekapark projesinin yaptığı etkiyi anlamak açısından önemli olacaktır.

Seka Kâğıt Fabrikası'nın kuruluş çalışmaları, 1930'lu yıllarda başlamıştır. Seka kağıt fabrikasının temeli 14 Ağustos 1934 atıldı ve fabrikanın tesisi için kuruluş hazırlıkları, daha sonra fabrikanın müdürü olan Mehmet Ali Kağıtçı tarafından yürütüldü. (Oral, 2007). Seka kağıt fabrikasının İzmit'te kurulmasını sağlayan birçok coğrafi faktör bulunmaktadır. Tesislerin kurulduğu dönemin koşullarına göre jeomorfolojik olarak alanın topografik ve eğim koşullarının uygun olması, hidrografik ihtiyacın kolayca karşılanabilmesi, kıyı gerisinden kuzeye doğru geniş orman alanının varlığı ve bunların hammaddeyi teşkil etmesi doğal etmeleri oluşturmaktadır. Ulaşım ağının olması (denizyolu, demiryolu ve karayolu), İstanbul'a çok yakın olması, pazar ağı ve şehrin merkezine yakın olması gibi etmeler ise beşeri faktörleri oluşturmaktadır (Tuncel, 1973). Fabrikanın kurulması için gerekli faktörlerin yanında teknik imkansızlık ve diğer nedenlerden dolayı, Seka fabrikası 1936 Ocak ayı sonunda tamamlanabilmiştir. Deneme üretimi ise 18 Nisan 1936'da yapıldı. İzmit Kâğıt Fabrikası, dönemin İktisat Bakanı Celal Bayar tarafından 6 Kasım 1936'da açıldı (Fotoğraf 2).

Fotoğraf 2: Seka Kağıt Fabrikasının Geçmişten Günümüze Görüntüleri

İzmit Seka kağıt fabrikası 1980'li yıllara kadar çalışmasına devam ederken bu tarihten sonra özel sektörün ön plana çıkması ve Seka

fabrikasının zarar etmesi sonucu, fabrikada makinelerin bir çoğu durdurulmuştur. Tüm bu gelişmelerin ardından 8 Kasım 2004 tarihinde, Özelleştirme Yüksek Kurulu, İzmit Seka Kâğıt Fabrikası'nın olağan fazlası giderlerinden dolayı ülke bütçesine ciddi zararlar verdiğini belirterek fabrikanın kapatılması kararını vermiştir. Kapatılan fabrika tümüyle Kocaeli Büyükşehir Belediyesi'ne devredilmiştir. Kurulun aldığı kararda, tesis arazisinin belediyeye ancak, halka açık yeşil alan, rekreasyon alanı amaçlı devredileceği hükmü de yer almaktadır (Oğuz, Saygı, Akpınar, 2010, s. 161). Fabrika çalışanları mağdur durumda olmaması için Kocaeli Büyükşehir Belediyesi bünyesine alınmış, sözleşme altyapısında belirtilen hususlar ile kentin kıyı özelliğini-kimliğini kazandıracak, sosyal ve fiziksel olarak sürdürülebilir bir yaşam alanı yaratacak olan projenin temelleri bu anlaşma ile sağlanmıştır. Kocaeli Büyükşehir Belediyesi de 2005 yılından itibaren Endüstriyel Dönüşüm Projesi olan Sekapark'ın çalışmalarına başlamıştır (Harita 2).

Harita 2: Sekapark Projesi Tasarım Haritası ve Plan Görüntüleri (Kocaeli Büyükşehir Belediyesi)

Fabrika yerleşkesi toplamda 1.210.965 m² alan stokuna sahiptir. Temelinin atıldığı 1934 yılından 4. Kâğıt Fabrikası'nın işletmeye açıldığı 1961 yılına dek alanda ihtiyaçtan kaynaklanan yapı eklelemeleri dışında temel tasarım kararlarında bir değişiklik olmamıştır (Oğuz, Saygı,

ENDÜSTRİ ALANI DÖNÜŞÜM PROJESİ SEKAPARK'IN (KOCAELİ-İZMİT) KIYI KULLANIMINA ETKİSİ

Akpınar, 2010, s. 161). Bu yapıların bir kısmı günümüzde tarihi yapı stoku içerisinde bulunmaktadır (Fotoğraf 3).

Fotoğraf 3: A) Günümüzde Sekapark Alanı B) Sekapark Projesinden Önceki Seka Kağıt Fabrikası (Ulugün, 2008)

İnceleme alanı olan Sekapark sahası, 2005 yılına kadarki dönemde seka fabrikasının işletmeyi durdurmasından dolayı tam bir kentiçi çöküntü sahası görünümündedir. Bu alanın aynı zamanda kıyı şeridinde olması ve burada liman-iskele alanlarının da aynı durumu barındırması kıyı alanında çöküntü sahası örneğini göstermektedir (Fotoğraf 4). İşlevini yitirmiş, kentiçi değerini kaybetmiş, kentin kıyı ile bağlantısını kesen ve çöküntü alanı olarak sürdürülebilir kullanımı engelleyen alan 2005 yılından itibaren Kocaeli Büyükşehir Belediye'sinin Sekapark projesi ile kente kazandırılmıştır. Bu anlamda projenin temeli 3 ana etaba dayanmaktadır. Özellikle kıyı alanın tamamen rekreasyon, park, dinlenme, oyun ve piknik alanı olarak projelenmesi, kafeterya, spor alanları, yürüyüş alanları, bisiklet parkurları gibi alanların yapılması, projenin ilk etabını oluşturmaktadır. Projenin ikinci etabında alandaki işlevini yitirmiş tesisler farklı kullanım alanlarını oluşturacak şekilde planlaması ve ayrıca alanın batısında kalan sahanın park ve dinlenme alanı olarak yapılandırılması amaçlanmıştır. Bunun yanında kentten izole olan alanda yıllar boyunca koruma altında bulunan ağaç ve bitki toplulukları da bu etap ve sonraki dönemde çalışmalarla değerlendirilmiştir (Fotoğraf 4). Projenin 3. Etabını ise sanayi alanındaki bina ve yapıların modernize edilerek bilim ve kültür alanı olarak kullanılması amaçlanmıştır.

Fotoğraf 4: A) 2005 Yılından Önce Seka Kağıt Fabrikası ve Kentiçi Çöküntü Alanı Haline Gelmiş Görüntüsü B) Günümüzde Sekapark Alanının Havadan Görünümü (Kocaeli Büyükşehir Belediyesi)

Bütün veriler değerlendirildiğinde tamamen sanayi alanı olarak kullanılan ve kara ile deniz ekosistemlerinin kesişme sahasında bulunan, kentin kıyı ile bağlantısını kesen, başta çevre sorunları olmak üzere birçok soruna yol açan endüstriyel alanın, sürdürülebilir bir kıyı alanı kullanımı yaratacak şekilde projelendirilip, kıyı alanı kullanımına açılması, projenin önemini göstermektedir.

5. SEKAPARK'IN KIYI ALANI KULLANIMINA ETKİSİ

Sekapark, 70 yıllık süreç içerisinde kıyı alanında tamamı sanayi tesisi olan bir sahanın günümüzde kamu yararı gözetilerek, rekreasyon, dinlenme ve yeşil alanların yoğun olduğu bir değişime sahne olan kıyı kullanım alanıdır. Sekapark'ın yaptığı bu etkiyi daha iyi anlayabilmek için coğrafi analizler yapılan kıyı alanı kullanım saptamalarını değerlendirmek gerekmektedir. Bu değerlendirmeler ve kıyı alanı kullanımındaki değişimlerin saptanması, Sekapark'ın kıyı alanı kullanımına yaptığı etkinin daha belirgin şekilde anlaşılmasını sağlayacaktır.

Sekapark ve inceleme alanımız olan yakın çevresinde belirlenen sınırlar dahilinde toplam 129 hektarlık alan kaplamaktadır. Bu alanda kıyı kullanımındaki değişime bakarsak 2005 yılından önce tamamen sanayi alanı olarak kullanılan saha bu tarihten sonra sekanın faaliyeti durdurması sonucu kıyı alanındaki çöküntü sahası haline gelmiştir. Kocaeli Büyükşehir Belediyesi'nin araziyi bütün olanaklarıyla alması sonucu yapılan proje ve çalışmalarla bu alanda kıyı kullanımı tamamen değişmiştir. Çalışma alanının kuzey sınırında bulunan yerleşim alanları

ENDÜSTRİ ALANI DÖNÜŞÜM PROJESİ SEKAPARK'IN (KOCAELİ-İZMİT) KIYI KULLANIMINA ETKİSİ

dönüşüm projesi kapsamında değişmeyen alanlardandır ve bu saha 9,39 ha'lık alan kaplamaktadır. İnceleme alanında değişmeyen diğer kıyı kullanım türü ise özel kuruma kiralanmış sanayi tesisi alanıdır. Bu alan sekapark arazisi içerisinde yer almasına rağmen özel bir kuruma daha önceden kiralandığı için dönüşüm projesi kapsamına alınamamıştır. Sanayi alanı olarak belirtilen kıyı kullanım sahası, çalışma alanında 15,67 ha alan kaplamaktadır. Sekapark ve yakın çevresinde dönüşüm projesi kapsamında değişmeyen alanları oluşturan konut alanları (%7) ve sanayi alanı (%12), toplam alanın % 19'unu oluşturmaktadır. Bunun dışında Sekapark projesi dönüşümü sonucunda alan kullanımı olarak değişmeyen ancak geliştirilen alanlar ise, eğitim tesisi, sağlık tesisi alanları, tren istasyonu, dini tesis ve balıkçı barınakları alanlarıdır (Fotoğraf 5).

Fotoğraf 5: Sekapark ve Yakın Çevresinde Kıyı Kullanım Alanlarının Panoramik Görüntüsü

Sekapark dönüşüm projesi ile kıyı alanı kullanımındaki en büyük değişim, 3621 sayılı kıyı kanuna uygun olarak yapılan yeşil alanlar, dinlenme ve rekreasyon alanlarıdır. Ayrıca bu sahalarda Sekapark projesi kapsamında 2. ve 3. etap çalışmalarına da devam etmektedir. Çalışma alanında park, dinlenme ve yeşil alanlar 14,41 ha. (% 11), rekreasyon ve oyun alanları 7,29 ha. (% 6), yeşil alan olarak belirtilen Sekapark'ın 3. etap çalışmalarının olduğu alan ise 13,01 ha. (% 10)'luk alan kaplamaktadır. Bütün bu alanlar Sekapark'ın kıyı alanındaki çöküntü alanlarının dönüşüm projesi kapsamında kıyı alanına kazandırılmıştır.

ENDÜSTRİ ALANI DÖNÜŞÜM PROJESİ SEKAPARK'IN (KOCAELİ-İZMİT) KIYI KULLANIMINA ETKİSİ

yararı açısından kıyı kullanımına katkı sağlarken, şehrin merkezinde herkesin yararlanabileceği mekan kullanım alanı oluşturmaktadır.

Fotoğraf 6: Sekapark'ta Kıyı Alanı Kullanımları ve Dağılımının Havadan Görünümü (Doğu-Batı Yönünde)

Toplam 129 hektarlık alan kaplayan İzmit Sekapark ve yakın çevresinde kentiçi endüstri alanının dönüşümü sonucunda, kıyı alanından sürdürülebilir kullanımı amaçlayan kıyı kullanım türleri oluşturulmuştur. İnceleme alanında yapılan analiz sonucu 20 farklı kıyı kullanım türü belirlenmiştir (Tablo 2). Bu kıyı alanı kullanımındaki değişim ve meydana gelen yeni kıyı alanı kullanım türlerinin de, kıyı alanına yaptığı etkiler farklı şekilde olacaktır.

Fotoğraf 7: A) Sekapark ve Yakın Çevresinin Panoramik Görüntüsü (İzmit Orhan Camiinden KD-GB Yönlü) B) Sekapark Kafeterya Alanları C), D) ve E) Sekapark, Yeşil Alan, Park, Dinlenme ve Rekreasyon Alanları

Fotoğraf 8: Çalışma Alanındaki Değişim Sonucu Oluşan Alanlar A) Rekreasyon Alanları, B) Uçurtma Tepesi, Oyun Alanları C) Yürüyüş Alanları D) Plaj Alanı

Endüstriyel dönüşüm projesi olan Sekapark'ın kıyı alanı kullanımındaki değişimin verilerine baktıktan sonra etkileri değerlendirmek, projenin önemi daha iyi kavramayı sağlayacaktır. Bu açıdan Sekapark, deniz ve kara ekosistemin etkileşim sahasında

ENDÜSTRİ ALANI DÖNÜŞÜM PROJESİ SEKAPARK'IN (KOCAELİ-İZMİT) KIYI KULLANIMINA ETKİSİ

bulunan kıyı alanlarında iki yönlü etki yapmaktadır. Bunun yanında inceleme alanının şehrin merkezinde, kıyı alanında çöküntü sahasından dönüşümüne uğraması bu alandaki etkinin coğrafi olarak hem doğal hem de beşeri ortama yansımaları olduğunu göstermektedir.

Tablo 2: Sekapark ve Yakın Çevresinde Kıyı Alanı Kullanım Türlerinin Kapladığı Alan ve Toplam Alan İçindeki Oranları			
Kıyı Kullanım Türleri	Kapladığı Alan (m²)	Kapladığı Alan (ha)	Toplam Alan İçindeki Oranı %
Konut Alanları	93927	9,39	% 7
Park, Dinlenme ve Yeşil Alanlar	144163	14,41	% 11
Rekreasyon ve Oyun Alanları	72935	7,29	% 6
Sanayi Alanı	156778	15,67	% 12
Kafeterya ve Restaurant Alanları	4499	0,44	% 0,34
Plaj Alanları	12052	1,20	% 1
Eğitim Tesisleri alanı	73802	7,38	% 6
Sağlık Tesisleri Alanı	22013	2,20	% 2
Otopark Alanı	32900	3,29	% 3
Arıtma Tesisi Alanı	27134	2,71	% 2
Spor Alanları	67635	6,76	% 5
Konaklamalı Turizm Alanları	43754	4,37	% 3
Müze Kültürel Tesis Alanı	42694	4,26	% 3
İskele Yürüyüş Dinlenme Alanları	39922	3,99	% 3
Dini Tesisler Alanı	2620	0,26	% 0,20
Tren İstasyonu	9272	0,92	% 1
İzmit Batı Terminali	17378	1,73	% 1
Yeşil Alan (sekapark 3. etap)	130118	13,01	% 10
Bilim ve Kültür Alanı (sekapark 3. etap)	300370	30,03	% 23
Balıkçı Barınakları	3236	0,32	% 0,24
TOPLAM	1297202	129,72	

Doğal Alandaki Etkiler: İşlevini yitirmiş, eski sanayi alanı olan sahadan kıyı alanı kullanımında sürdürülebilir faydalanmayı sağlayan kıyı alanı kullanım türlerinin meydana geldiği Sekapark'a dönüşen inceleme alanımızda doğal yapıyı etkileyen değişimler yaşanmıştır.

ENDÜSTRİ ALANI DÖNÜŞÜM PROJESİ SEKAPARK'IN (KOCAELİ-İZMİT) KIYI KULLANIMINA ETKİSİ

dengeyi koruyucu yapının da oluşmasını sağlamıştır. Ayrıca sanayi tesislerinin yaptığı bütün olumsuz etkiler ortadan kalmış ve şehir merkezinde geniş çaplı yeşil alanlar meydana gelmiştir. Bu durum kıyı alanındaki meydana gelen beşeri kökenli sorunlarında azalmasına neden olmuştur. Doğal yapıda meydana gelen değişimlerin temelini oluşturan Sekapark projesi bu yapısı ile de kıyı alanının geleceğini koruma altına almış, doğa ile iç içe, doğal dengeyi koruyucu bir alanın oluşturulmasını sağlamıştır (Fotoğraf 9- 10).

Fotoğraf 9: Sekapark Alanındaki Yeşil Alanlar ve Ağaçlandırma Alanları

Fotoğraf 10: İnceleme Alanında Meydana Gelen Değişim ve Etkileri A) Günümüzde Sekapark B) 2005 Öncesi Seka Kağı Fabrikası Kıyı Alanı (Kocaeli Büyükşehir Belediyesi)

Beşeri Alandaki Etkiler: Sekapark projesinin diğer etki alanı olan beşeri ortamda ise, sahanın kamu yararı kapsamında tamamen halkın yararlanabileceği bir alan olması ilk sırada yer alan etkisidir. Bu durumun 3621 sayılı kıyı kanununa uygun olarak yapılması kıyının koruyucu gücünün de yasaların ön planda tutularak yapıldığının göstergesidir.

Alandaki diğer etki İzmit'in kurulduğu dönemlerden bu yana geçirdiği evre sonucunda daima kıyı kenti olma özelliğinin Sekapark projesi ile tekrar kazandırılması çabasıdır. Bu durumun sahada etkisi, sanayi alanı ve tesisleri ile kent halkının kıyı ile bağlantısının kopmasının, Sekapark projesi ile tam ters yönde etki yaparak şehir halkının kıyı alanı ile etkileşimin artırılması şeklinde olmalıdır.

Sekapark projesi ile İzmit şehrinin en büyük eksiği olan kent içinde halkın yararlanabileceği yeşil alanların, dinlenme, park, rekreasyon ve oyun alanlarının şehre, şehir halkına kazandırılmasıdır. Bu alanda aynı zamanda yapılan yürüyüş yolları, bisiklet parkurları, oyun ve spor alanları ile kafeterya ve restaurant alanlarının olması halkın en üst düzeyde yararlanabileceği kıyı kullanım alanlarının meydana gelmesini sağlamıştır.

Sekapark içinde ve çevresinde yapılan müzeler, tarihi alanlar ile yapım çalışması devam eden bilim ve kültür alanının hem kıyı alanı için hem de şehir halkı için önemli bir sosyal alan yaratması, diğer önemli beşeri etkiyi göstermektedir.

Kıyı alanında, halkın kolayca ulaşabileceği, ulaşım olanaklarının çok kolay olduğu park alanlarının yaratılması, şehrin ulaşım ağı açısından da önemli bir etkiyi göstermektedir. Bu alanda Sekapark'a ulaşım şehir merkezi için yürüyüş mesafesinde bulunmaktadır. Bunun yanında inceleme alanındaki demiryolu, sahil yolu ve inceleme alanının kuzey sınırını oluşturan D-100 karayolu ile de Kocaeli yaşayanların veya diğer illerden gelenlerin ulaşım sıkıntısı çekmeden Sekapark'a ulaşması sağlanacaktır. Bu anlamda alana ulaşım üstgeçitler, yürüyüş ve bisiklet yollarının yanında karayolu, demiryolu ve denizyolu ile de sağlanmıştır (Fotoğraf 11).

ENDÜSTRİ ALANI DÖNÜŞÜM PROJESİ SEKAPARK'IN (KOCAELİ-İZMİT) KIYI KULLANIMINA ETKİSİ

Fotoğraf 11: Sekapark'ın Beşeri Alandaki Etkileri ve Çevresindeki Ulaşım Ağı

İzmit şehir merkezinde, kıyı alanı içersine kurulan ve uzun dönem sanayi tesisi olarak hizmet veren ve faaliyetinin durması sonucu kentiçi çöküntü alanı görünümü olan sahanın önemli bir proje olan Sekapark projesi ile doğaya ve beşeri alana kazandırılması birçok etkininin alan içersinde değişimine neden olmuştur. Önceki kullanımına göre birçok sorunun olduğu Sekapark alanında değişen kıyı kullanım türleri ile alanın yaşadığı olumsuz etkiler ortadan kalmıştır. İnceleme alanına ve özellikle kıyı alanına kazandırılan yeni kıyı kullanım türlerinin doğal ve beşeri alana birçok olumlu etkisi olmuştur (Tablo 3). Bu etkilerin geliştirilen proje ve uygulamalarla yeniden arttırılması kıyı alanı kullanım için önemlidir. Diğer önemli etken ise ülke genelinde geçmişten günümüze var olan yanlış uygulanan, kıyı alanının doğal yapısını bozan, kara ile deniz ekosistemine zarar veren kıyı alanı kullanımlarına rağmen, doğru olarak projelendirilmiş, kıyı kanunu çerçevesinde, kıyının bütün bileşenlerine olumlu etki yapan ve en önemlisi sürdürülebilir bir kıyı kullanımı yaratan projenin örnek bir proje olmasıdır.

Tablo 3: Sekapark'ın Doğal ve Beşeri Alana Yaptığı Etkiler	
Doğal Alandaki Etkiler	Beşeri Alandaki Etkiler
1- Deniz ekosisteminin korunması	1- Kıyı alanı kullanımının kanunlar açısından doğru uygulanması
2- Bitki topluluklarının korunması	2- Sürdürülebilir kıyı kullanımı değeri ve etkisi yaratması
3- Jeomorfolojik yapıdaki detayların geri kazanılma çabası (plaj alanları)	3- Şehrin kıyı kenti olma özelliğini kıyı kullanımı değişimiyle yaşanması
4- Su, hava ve toprak sorunlarının önlenmesi	4- Halkın yararlanabileceği kentiçi yeşil alan, dinlenme park ve rekreasyon alanlarını yapılması
5- Dolgu yapılmadan mevcut yapılardan kıyı kullanım alanlarının üretilmesi sonucu kıyı çizgisinin değiştirilmemesi	5- Kıyı alanında halkın yararlanma düzeyini doğal dengeyi koruyucu şekilde sağlaması
6- Kıyı alandaki doğal dengenin ön plana alınması	7- Kentin tarihi dokusunu, doğal yapısını sergileyen yapıların kıyı alanında yapılması
7- İnceleme alanının bir bütün olarak değerlendirilmesi ve bunun kıyı kullanıma yansıtılmasıyla doğal dengenin korunması	8- Bütünleşik kıyı alanı yönetimi kapsamında çalışmaların yapılması
	9- Ulaşım imkanının çok kolay olduğu kent merkezinde kıyı kullanım alanlarının oluşturulması

Ülkemizde artan çevreci, doğayı koruyan düşüncelerin geliştirilmesi ve yenilenemeyen bir saha olan kıyı alanlarının korunması için bu tür projelerin ülke genelinde arttırılması ve uygulamasının bir an önce birçok kıyımızda yapılmaya başlanması gerekmektedir. Ülkemiz 8333 km ile çok uzun bir kıyı şeridine ve buna paralel olarak önemli bir kıyı ortamına sahiptir. Bu alanların kent merkezi, sit alanları, tarihi alanlar vb. alanlar olarak ayırmaksızın önemli projelerle korunması ve geliştirilmesi, kıyı alanlarının öneminin kavranması ve korunması için önemli uygulamalardan olacaktır.

6. SONUÇ

Kıyı alanları, geçmişten günümüze daima beşeri etkenlere maruz kalmış alanlardır. Sanayi devrimi ve hızlı nüfus artışı sonucu kıyı alanlarına olan etki daha fazla olmuştur. Ancak son dönemlerde doğayı koruyucu, çevreci ve sürdürülebilir kullanım ve yararlanmayı benimseyen düşünce ve projelerin artması, kıyıdaki bu gibi kullanım alanlarının değiştirilmesini veya dönüştürülmesini sağlamıştır. Kentiçi kıyı alanlarında sanayi alanı olarak ve sanayi faaliyetinin durması sonucu

ENDÜSTRİ ALANI DÖNÜŞÜM PROJESİ SEKAPARK'IN (KOCAELİ-İZMİT) KIYI KULLANIMINA ETKİSİ

çöküntü alanı olarak kalan sahaların dönüşüm uygulamaları dünyada önemli projeler arasında yer almaktadır. Bu gibi projelerin dönüşüm projesi olması yanında kıyı alanında bulunması ve eski kullanımına göre doğayı koruyucu bir kıyı kullanımı oluşturması, kıyı alanları için çok önemli uygulamalar olduğunu göstermektedir. İzmit Sekapark projesi bulunduğu alan, değişim ve dönüşüm süreci, ortaya çıkan kıyı kullanım türleri, doğal ve beşeri alanda yaptığı etkiler ile kentiçi kıyı alanındaki çöküntü alanlarının dönüşüm uygulamaların Türkiye'deki örneğini teşkil etmektedir. İzmit'in şehir merkezinde bulunan ve yıllardır sanayi alanı olarak hizmet veren, daha sonra çöküntü alanı olan sahanın ve oluşturduğu sorunların, kıyı alanındaki örnek teşkil edecek proje ile ortadan kalması ve sürdürülebilir kıyı kullanımı sağlayan halkın kıyı ile bağlantısını tekrar oluşturan, şehrin gereksinimlerini karşılayan özelliği Sekapark projesinin önemini göstermektedir. Sanayi alanı olan kıyı sahasında değişim sonucu kıyı alanının % 50 sini yeşil alanın olduğu bunun yanında halkın yararlanacağı birçok kıyı kullanım alanının bulunduğu Sekapark, kıyı alanının koruyucu ve daima sürdürülebilirliği ile kıyı alanına yaptığı olumlu etkiyi ortaya koyan bir uygulamadır. Bu tür uygulamaların 8333 km.lik uzun bir kıyı şeridinde sahip olan ülkemizde örnek teşkil etmesi, kara ve deniz ortamların etkileşim alanı olan kıyıların korunması ve sürdürülebilir kullanımın sağlanması açısından önemini ortaya koymaktadır. İzmit Sekapark projesi kıyı alanı kullanımında yaptığı değişim, kıyı alanının bütün bileşenlerine olan olumlu etkisi ile Türkiye için önemli bir kıyı alanı kullanım projesi olmuştur. Bu tür kullanım projelerinin ülkemiz kıyı alanlarının korunması için artması gerekmektedir.

KAYNAKÇA

- Akyol, N. ve SESLİ, F.A., (2006). "Kıyı Alanlarında Kamu Yararı ve Kullanım İlişkileri", Türkiye'nin Kıyı ve Deniz Alanları VI. Ulusal Konferansı, Türkiye Kıyıları 06 Bildiriler Kitabı, Cilt 1, s. 13-22, 7-11 Kasım 2006, Muğla Üniversitesi, Muğla.
- Alpay, B. (2011). "Alaplı (Zonguldak) Kent Merkezi ve Kıyı Dolgu Alanı Düzenleme Süreci - Kentsel Tasarım Projeleri", İnönü Üniv. Sanat ve Tasarım Dergisi, Cilt 1, Sayı 3, S.297-306.
- Aşan, N. (2004). "Kıyı Yapıları, Kıyıların Kullanılması ve Planlaması" Türkiye Kıyı ve Deniz Alanları V. Ulusal Konferansı,

- Türkiye Kıyıları 04 Bildiriler Kitabı, 4-7 Mayıs 2004, 268-274, Adana.
- Bahadır, M. (2013). “Kovada Gölü Milli Parkı’nın Sürdürülebilir Yönetimi” *Doğu Coğrafya Dergisi*, Sayı 30, S. 287-310, Erzurum.
- Breen, A. ve Rigby D. (1994). “Waterfronts: Cities Reclaim Their Edge” McGraw-Hill: New York.
- Colenutt, B. (1991). “The London Docklands Development Corporation: has the community benefited”, Mansell Pres, New York.
- Cicin-Saina, B.; Belfiore, S. (2005). "Linking marine protected areas to integrated Coastal and ocean management: A review of theory and Practice", *Ocean & Coastal Management* 48, 847–868.
- Dağ, H. ve Özberk, S. (2012). “Eski Sanayi Kentlerinde “Kentsel Dönüşünden Kültürel Dönüşüme”; Ruhr Bölgesi Örneği”, *KSÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt 9 Sayı 2. S.148-166.
- Erol, O. (1989). “Türkiye’de Kıyıların Doğal Niteliği, Kıyı ve Kıyı Varlıklarının Korunmasına İlişkin Kıyı Kanunu ve Uygulamaları Konusunda Jeomorfolojik Yaklaşım”, *İstanbul Üniv. Deniz Bilimleri ve Coğrafya Enstitüsü Bülten*, Sayı 6, S. 15-46, İstanbul.
- Goodwin, R. F. (1999). “Redeveloping deteriorated urban waterfronts: the effectiveness of U.S.” *Coastal Management Programs. Coastal Management*, Vol. 27,239-269.
- Hall, P. (1993). “Waterfronts: A New Urban Frontier”, *Waterfronts: A New Urban Frontier for Cities on Water*, Venice.
- İnandık, H. (1971). “Deniz ve Kıyı Coğrafyası” *İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü Yayınları* No 47, İstanbul.
- Karadağ, A. ve Miroğlu, G. (2012). “Bayraklı Kentsel Dönüşüm Projesi Üzerine Coğrafi Değerlendirmeler”, *Türk Coğrafya Dergisi*, Sayı 57, S. 21-32, İstanbul.

ENDÜSTRİ ALANI DÖNÜŞÜM PROJESİ SEKAPARK'IN (KOCAELİ-İZMİT) KIYI KULLANIMINA ETKİSİ

- Kenchington, R. ve Crawford, D. (1993). "On the Meaning of Integration in Coastal Zone Management", *Ocean & Coastal Management* 21,109-127.
- Kılıç, T. ve Hardal, S. (2014). "Kentsel dönüşümün sosyal ve mekansal yansımalarına bir örnek: Sarıgöl Mahallesi (Gaziosmanpaşa-İstanbul)" *Türk Coğrafya Dergisi*, Sayı 62 S.1-7, İstanbul.
- Koçan, N. (2011). "Sanayi Alanlarının Dönüşümü: Uşak Eski Tabakhane Deri Sanayi Bölgesi", *Karadeniz Fen Bilimleri Dergisi*, Cilt 1, Sayı 3, S. 124-138.
- Köksal, G. (2008). "Bir Kıyı Kenti Olan İzmit'in Kıyı Kullanımı ve Kıyı Kullanım Sürdürülebilirliği", *Türkiye'nin Kıyı ve Deniz Alanları VII. Ulusal Konferansı, Türkiye Kıyıları 08, Bildiriler Kitabı; Editör Lale Barlas, 27-30 Mayıs, 2008, Ankara.*
- Köksal, T.G. (2006). "İstanbul Kıyılarındaki Endüstri Mirasının Bugünü ve Geleceği, Kıyı Kullanımı ve Kıyı Mimarisi" *Mimarist*, Sayı.19, S. 47-50.
- Lavoi, T. (2007). *National Coastal Zone Management Community Observation, Conferance of Coastal Zone, Posrtland, Oregon.*
- Mert, Z. G. (2008). "Tarihsel Perspektif İçinde Kocaeli-İzmit Körfezi Kıyı Bölgesinin Değerlendirilmesi", *Türkiye'nin Kıyı ve Deniz Alanları VII.Ulusal Konferansı, Türkiye Kıyıları 08, Bildiriler Kitabı; Editör Lale Barlas, 27-30 Mayıs, 2008, Ankara.*
- Meyer, H. (1999). "City and Port: Urban Planning as a Cultural Venture in London, Barcelona, New York and Rotterdam: Changing Relationships Between Public Urban Space and Large Scale Infrastructure; Utrecht" *International Books.*
- Meulen, F.V. D. ve Haes, H. A. U. (1996). "Nature conservation and integrated coastal zone management in Europe: present and Future", *Landscape and Urban Planning* 34(1996) 40-410.
- Oğuz, D., Saygı, H. ve Akpınar, N. (2010). "Kentiçi Endüstri Alanlarının Dönüşümüne Bir Model: İzmit/Sekapark", *Coğrafi Bilimler Dergisi Cilt 8, Sayı 2 S.157-167, Ankara.*

- Oral, A. (2007). "Kocaeli Tarih ve Rehberi" Demkar Yayınevi, İstanbul.
- Sağlık, A., Kelkit, A. ve Sağlık, E., (2012). "Kentsel Kıyı Alanlarında Yerleşim Baskısı Sonucu Oluşan Çevresel Sorunlar: Çanakkale Kenti Örneği", *Biyoloji Bilimleri Araştırma Dergisi*, Cilt 5, Sayı 2 S. 145-149.
- Saygı, H., Oğuz, D. ve Baştemur, C. (2010). "Urban transformation process and its contributions: Sekapark case-Izmit, Turkey", *African Journal of Agricultural Research*, Vol 5,
- Sesli, F. A., Akyol, N. ve İnan, H. İ. (2002). "Kıyı Alanlarında CBS ile Arazi Kullanım Vasfındaki Değişikliklerin Belirlenmesi", *Türkiye'nin Kıyı ve Deniz Alanları IV. Ulusal Konferansı, Türkiye Kıyıları 02 Bildiriler Kitabı*, Cilt 2, s. 1033-1042, 5-8 Kasım 2002, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- Sesli, F. A., Aydınoglu, A. Ç. ve Akyol, N. (2003). "Kıyı Alanlarının Yönetimi", *Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası 9. Türkiye Harita Bilimsel ve Teknik Kurultayı, Bildiriler Kitabı*, s.757-768, 31 Mart - 4 Nisan 2003, Ankara.
- Sönmez, K., (2008) "Kentsel Yenilemenin Fiziksel ve Sosyal Görünümleri, Bursa Kamberler Kent Parkı", *Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Cilt:8, Yıl:8, Özel Sayı, 8: S.203-223.
- Şimşek, D. ve Korkut, A. (2009). "Kıyı Şeridi Rekreasyon Potansiyelinin Belirlenmesinde Bir Yöntem Uygulaması: Tekirdağ Merkez İlçe Örneği", *Tekirdağ Ziraat Fakültesi Dergisi*, Cilt 6 Sayı 3, S. 315-327.
- Tuncel, M. (1973). "İzmit Şehri ve Yayılış Sahası", *İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü Dergisi*, Sayı 18-19, S. 167-188, İstanbul.
- Turoğlu, H. (2009). "3621 Sayılı Kıyı Kanununun ve Onun Uygulama Problemleri", *Türk Coğrafya Dergisi*, Sayı 53, S. 31-40, İstanbul.
- Ulugün, Y. (2008). "Seyahatnamelerde Kocaeli ve Çevresi", *İzmit Rotary Kulübü Yayınları*, No: 18, Kocaeli.